

Via van Dalen

Energiemanagement actieplan

Reductiedoelstelling

Opdrachtgever
Via van Dalen B.V.

Auteur

Coning Adviesgroep B.V. – Arthur Kok

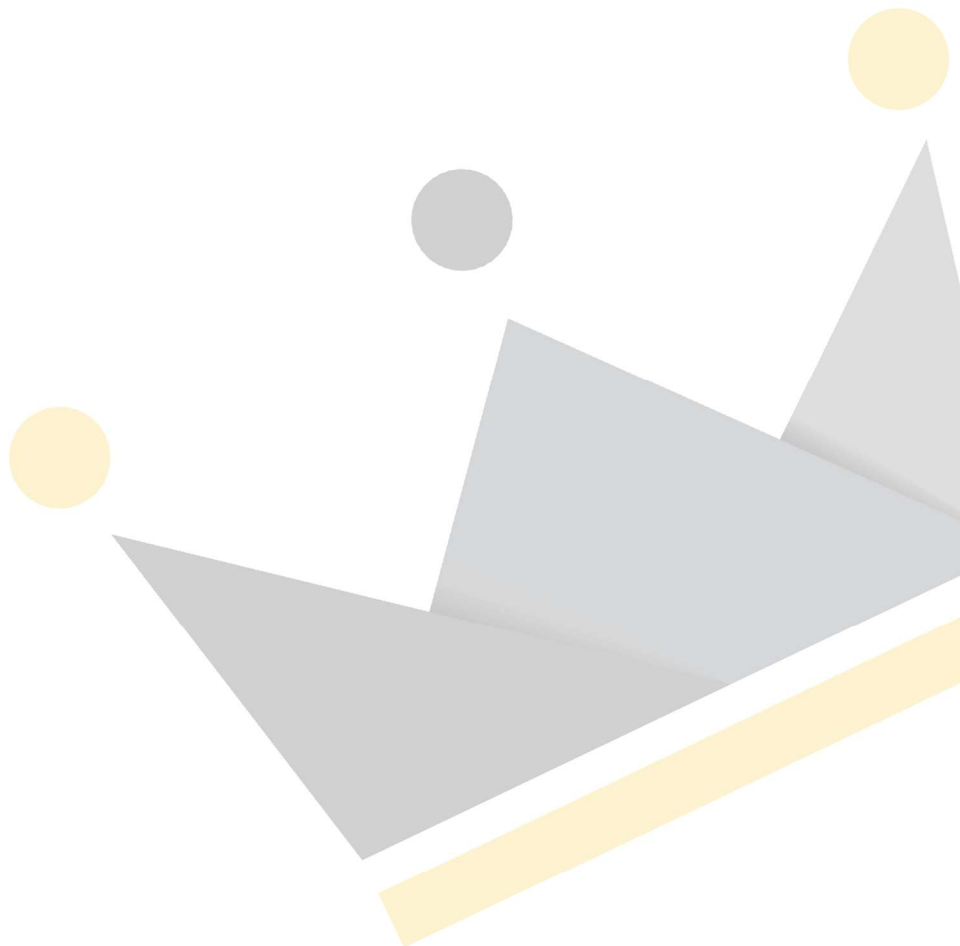
CO₂-manager

M. Sterk

Datum/versie nummer

18-11-2022

Versie 1.0

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Beleidsverklaring	4
CO2-reductiedoelstelling	5
Vergelijking met sectorgenoten	6
Maatregelen reductieplan.....	8
Energie meetplan / kwaliteitsmanagementplan.....	8
1.1 Planning meetmomenten	9
1.2 Meten	9
1.3 Verzameling verbruiksgegevens mobiliteit.....	9
1.4 Beoordeling en verbetering dataverzameling.....	10
1.5 Afwijkingen, correcties en corrigerende maatregelen	10
1.6 Kwaliteitsmanagementplan 4.A.2.....	10
Stuurcyclus	11
TVB Matrix	12
Bijlage A Inventarisatie reductiemogelijkheden	13
A.1 Reduceren brandstofverbruik.....	13
A.2 Reduceren elektra- en gasverbruik.....	14

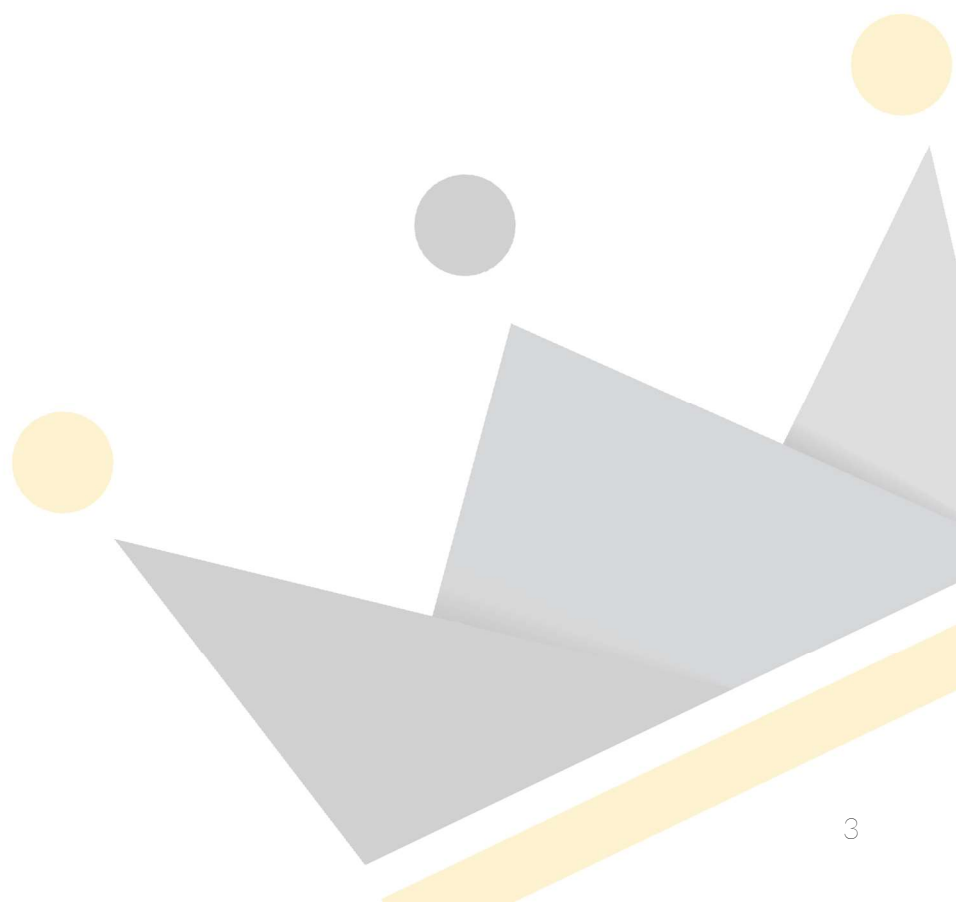
Inleiding

In dit document worden de scope 1 en 2 CO₂-reductiedoelstellingen van de organisatie gepresenteerd en de voortgang van de CO₂-reductie beoordeeld. Hieraan voorafgaand is de CO₂-footprint voor scope 1 en 2 opgesteld conform ISO 14064-1 en het GHG Protocol (Emissie Inventaris Rapportage en Energiebeoordeling).

Voor het bepalen van de CO₂-reducerendemaatregelen die binnen de organisatie toegepast kunnen worden, is eerst een inventarisatie van mogelijke reductiemaatregelen uitgevoerd. Deze inventarisatie is beschreven in bijlage A van dit document. Aan de hand van de maatregelen die voor de organisatie relevant zijn, is vervolgens het Energiemanagement actieplan opgesteld. Hierin worden de reductiedoelstellingen en de daarbij behorende maatregelen beschreven.

In het Energiemanagementactieplan zijn de doelstellingen beschreven. Het concrete plan van aanpak en de status van de uit te voeren maatregelen zijn tevens in dit plan opgenomen.

Dit reductieplan is opgesteld in overleg met en met goedkeuring van het management. De voortgang in (sub)doelstellingen en maatregelen worden halfjaarlijks beoordeeld en voortgang zal vastliggen in de desbetreffende voortgangsrapportages.

Beleidsverklaring

Het emissiereductiebeleid is erop gericht de emissies van onze bedrijfsactiviteiten te beheersen en te beperken. Hiervoor is een concrete doelstelling geformuleerd.

De doelstelling is om de CO₂-uitstoot te reduceren met 4% per 5 jaar ten opzichte van de genormaliseerde CO₂-uitstoot o.b.v. omzetpercentage in het referentiejaar.

In het Energie Management Actieplan (EnMAP) worden subdoelstellingen genoemd die ons emissiereductiebeleid verder uitwerken. Door periodieke beoordeling zal de directie vaststellen of reductiedoelstellingen zijn gerealiseerd. Door het inzetten van de 'Plan-Do-Check-Act' methodiek zal worden gestreefd naar het continu verbeteren van ons Energie Management Systeem (EnMS).

Mede door middel van deze verklaring worden het personeel, de personen die voor of namens ons bedrijf werkzaam zijn, (potentiële) opdrachtgevers en andere belanghebbenden op de hoogte gebracht van de reductiedoelstellingen die de directie heeft vastgesteld voor het bedrijf en, indien van toepassing, voor de projecten waarop een CO₂-gerelateerde gunningsvoordeel is verkregen.

Door de directie zullen toereikende middelen beschikbaar worden gesteld om de doelstellingen te bereiken en om actief en aantoonbaar deel te nemen aan de aan ons bedrijf gerelateerde initiatieven op het gebied van CO₂-reductie.

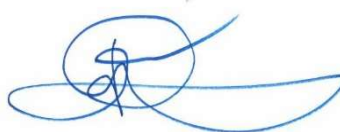
Wij streven naar een CO₂-bewuste bedrijfsvoering op niveau 3 van de CO₂-Prestatieladder, om van daaruit een voortdurende verbetering van ons emissiereductiebeleid en een groeiende bewustwording van de noodzaak tot CO₂-reductie bij medewerkers, ketenpartners en overige belanghebbenden te realiseren.

Door de directie is mevrouw Miriam Sterk aangewezen als CO₂-manager.

Deze verklaring is opgesteld en ondertekend door de directie van Via van Dalen Holding B.V..

Naam: Erwin van Dalen

Paraaf:

Eemnes, 14-03-2022

CO2-reductiedoelstelling

Via van dalen heeft als doel gesteld om in de komende 5 jaar, gemeten vanaf het referentiejaar 2020 tot en met 2025, onderstaande CO₂-reductie te realiseren:

Hoofddoelstelling

Via van Dalen wil in 2025 ten opzichte van 2020 de CO₂-uitstoot met 4% reduceren (0,8% per jaar).

Bovengenoemde doelstelling is absoluut gesteld en betreft de totale CO₂ uitstoot over scope 1+2+ Business Travel.

Om uiteindelijk aan de algemene bedrijfsdoelstelling te kunnen voldoen zullen we per jaar en per scope een reductiedoelstelling formuleren.

De reductiedoelstelling voor scope 1 is 0,8% per jaar. Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de meest materiële emissies:

- Diesilverbruik.

De reductiedoelstelling voor scope 2 is 0,8% per jaar. Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de meest materiële emissies:

- Elektriciteitsverbruik.

Scope 1 maatregelen	Ingeschatte Reductie	Verantwoordelijke	Gepland
Vervangen (deel) wagenpark van diesel of benzine naar elektra	4 %	Directie	2022 - 2025
Het "nieuwe rijden" introduceren via toolboxmeetings	0,1 %	Directie	2022 - 2025
CV-ruimte leidingen laten isoleren in 2022 H1	0,1 %	Directie	2022

Scope 2 maatregel	Ingeschatte Reductie	Verantwoordelijke	Gepland
Overstappen op groene stroom	11%	Directie	2021
TL-verlichting vervangen door ledverlichting	55% op verbruik	Directie	H1 2022

Beoogd CO₂ reductie komende jaren t.o.v. 2020 (2021 is al gerealiseerd)

Bij gelijkblijvende activiteiten, medewerkers en omzet

	2020 Referentie-jaar	2021	2022 Reductie-doelstelling t.o.v. ref.-jaar (1,6%)	2023 Reductie-doelstelling t.o.v. ref.-jaar (2,4%)	2024 Reductie-doelstelling t.o.v. ref.-jaar (3,2%)	2025 Reductie-doelstelling t.o.v. ref.-jaar (4%)
Scope 1	146,3	152,3	144,0	142,7	141,6	140,4
Scope 2	18,5	13,1	18,2	18,1	17,9	17,8
Totaal	164,8	165,4	162,2	160,8	159,5	158,2

Vergelijking met sectorgenoten

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om reductiedoelstellingen op te stellen die zowel ambitieus als realistisch zijn voor scope 1,2 en scope 3. Daarom is voor het opstellen van de bij [hoofdstuk 3](#) genoemde doelstelling onderzocht welke maatregelen en doelstellingen sectorgenoten ambiëren. De organisatie schat zichzelf op het gebied van CO₂-reductie in als middenmoter vergeleken met sectorgenoten. Volgens de maatregellijst van SKAO behaalt de organisatie een gemiddelde score van B-Vooruitstrevend. Dit komt doordat de maatregelen gericht zijn op het materieel en de inzet van mobiliteit voor het eigen personeel. Gezien de uitgevoerde maatregelen volgens de maatregellijst wordt het bedrijf als middenmoter gezien. De genoemde maatregelen moeten leiden tot het halen van de doelstellingen voor 2025 ten opzichte van het basisjaar 2020.

Vergelijking sectorgenoot Agmi Traffic & Lightning

Agmi Traffic & Lightning kent de volgende vakgebieden:

- *Bewegwijzering*
- *Draagconstructies*
- *Tunnel safety*
- *Electro producten*
- *Bebording*

Deze organisatie is CO₂-Prestatieladder niveau 5 gecertificeerd. Op hun website heeft de organisatie de volgende reductiedoelstellingen benoemd:

De reductiedoelstelling is 10% over de periode 2021-2025 ten opzichte van het jaar 2020.

Vergelijking sectorgenoot Traffic Service Nederland

Traffic Service Nederland levert de volgende producten en diensten:

- Tijdelijke en permanente bewegwijzering
- Diverse wegmeubilair
- Advies werkzaamheden

Deze organisatie is CO₂-Prestatieladder niveau 5 gecertificeerd. Op hun website de organisatie de volgende reductiedoelstellingen benoemd:

Doelstelling CO₂ uitstoot per FTE Rechtspersoon Traffic Service Nederland

Voor jaar	Referentiejaar	Scope 1	Scope 2	Scope 3
2019	2012	-3%	-15%	-20%
2023	2019	-3%	-3%	-5%

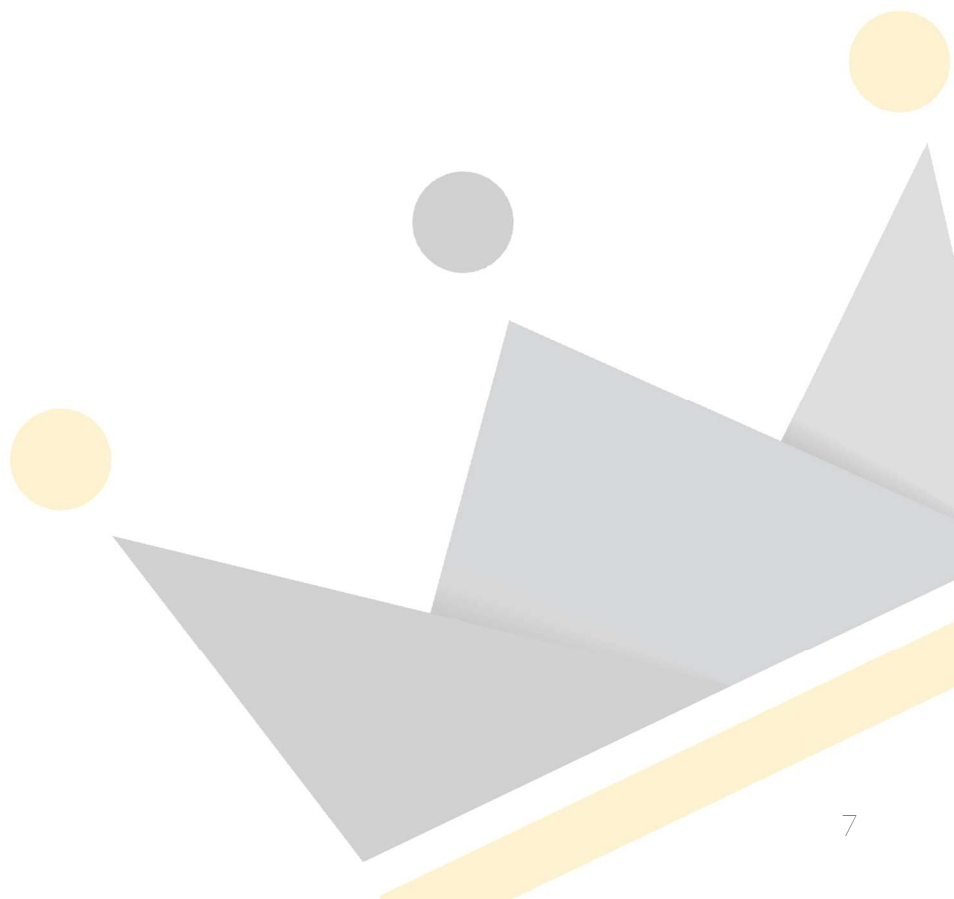
Vergelijking Sectorgenoot Erdi

Als technische serviceorganisatie ontwikkelt, produceert, installeert en onderhoudt Erdi straatmeubilair, wegbebakening en verkeerstechniek.

Deze organisatie is CO₂-Prestatieladder niveau 5 gecertificeerd. Op hun website de organisatie de volgende reductiedoelstellingen benoemd:

Scope 1, 2 & 3 doelstellingen Erdi

Erdi wil in 2022 ten opzichte van 2021 1 - 3% minder CO₂ uitstoten per FTE.

Maatregelen reductieplan

Mede ingegeven door de maatregellijst van de SKAO, de wetgeving (verplicht doorvoeren van de Erkende Maatregelen), de opgestelde energiebeoordeling, maar ook door het willen uitvoeren van een duurzamer bedrijfsbeleid, zijn doelstellingen geformuleerd die door de organisatie als ambitieus en realistisch zijn bevonden. Om de doelstellingen te kunnen halen zijn maatregelen bepaald.

De maatregelen zijn uitgewerkt in een sepeeraat document: Plan van Aanpak CO₂-reductie. Per maatregel is de categorie, scope (1 of 2), activiteit, planning voor uitvoering en besparingspotentieel bepaald.

Energie meetplan / kwaliteitsmanagementplan

Het energie meetplan bevat een aantal vaste onderdelen voor het up-to-date houden van het CO₂-managementsysteem. Het plan is opgezet om te zorgen dat het gehele CO₂-reductiesysteem voldoet aan de eisen van ISO 50001 en ISO 14064-1, en om ervoor te zorgen dat gedurende het jaar continue verbetering plaatsvindt.

Het kwaliteitsmanagementplan gaat in op het borgen van de kwaliteit van de verschillende emissies. De algemene doelstellingen van het kwaliteitsmanagementplan is te komen tot een continue verbetering van efficiënte en effectieve omgang met energie, alsmede een vermindering van de CO₂-uitstoot van de organisatieactiviteiten. Daarnaast geeft het kwaliteitsmanagementplan inzicht in de procedures, alsmede het meten en rapporteren van de CO₂-footprint.

Het kwaliteitsplan borgt dat een volledige, betrouwbare en actuele consolidatie van de energieprestaties van de organisatie plaatsvindt en streeft naar verbetering van de data die gebruikt wordt voor het opstellen en uitwerken van de emissie-inventaris. Er wordt inzicht verschaft in de energieprestaties van de totale bedrijfsvoering en de totale CO₂-emissies als gevolg ervan. Met het kwaliteitsmanagementplan als middel beoogt

Met het kwaliteitsplan geldt voor niveau 4 en niveau 5 en wordt geborgd dat een volledige, betrouwbare en actuele consolidatie van de energieprestaties van de organisatie kan plaatsvinden en streeft naar een verbetering van de data die gebruikt wordt voor het opstellen en uitwerken van de emissie-inventaris. Er wordt inzicht verschaft in de energieprestaties van de totale bedrijfsvoering en de totale CO₂-emissies als gevolg ervan. Het kwaliteitsmanagementplan als middel beoogt de kwaliteit van de data te borgen in de organisatie en de prestaties te verbeteren.

De CO₂-functionaris heeft de documentatie, welke betrekking heeft op het CO₂-beleid, in beheer. Hij draagt zorg voor het juist archiveren en het versiebeheer van de documenten. Hierdoor zijn de meest actuele versies altijd beschikbaar is en kunnen oudere versies eenvoudig achterhaald worden. Het beleid is om een archief aan te maken met oudere versies en deze twee jaar te bewaren. Dit geldt tevens voor de website.

1.1 Planning meetmomenten

Voor het meten van de verschillende energiestromen is een plan opgesteld. In de onderstaande tabel is te zien wanneer energiefactoren gemeten worden en door wie en waar de informatie verkregen kan worden. De wijze waarop de verbruiken worden gemeten is de meest haalbare wijze, waarbij rekening wordt gehouden met het doel waarvoor de gegevens worden verzameld en de mate van detaillering die nodig is. De verantwoordelijke persoon voor het verzamelen van de gegevens is daarom op de hoogte van de wijze waarop deze gegevens in de emissie inventaris verwerkt worden.

1.2 Meten

Scope 1 emissies

Categorie	Meetmoment	Wie	Toelichting
Gasverbruik (in m ³ aardgas)	Elk half jaar	CO ₂ -functionaris	Zelf aflezen
Brandstofverbruik (in liters benzine, diesel & LPG)	Elk half jaar	CO ₂ -functionaris	Via grootboek of afnamegegevens leverancier
Brandstofvoertuigen	Elk half jaar	CO ₂ -functionaris	Tankpas leverancier

Scope 2 emissies

Categorie	Meetmoment	Wie	Toelichting
Elektriciteitsverbruik (in kWh)	Elk half jaar	CO ₂ -functionaris	Uitlezen slimme meters
Zakelijke km's privé	Elke half jaar	CO ₂ -functionaris	Overzicht gedeclareerde km's via grootboekrekeningen

Scope 3 emissies

Categorie	Meetmoment	Wie	Toelichting
Inkoop overzichten	Elk Jaar	CO ₂ -functionaris	Overleg accountant

1.3 Verzameling verbruiksgegevens mobiliteit

Brandstofverbruik leaseauto's

- Daadwerkelijk verbruik bij leverancier opvragen
- Verbruik hoeveel is geladen op kantoor
- Documenten 'tank-transacties' en op schijf

Elektriciteitsverbruik leaseauto's

- Daadwerkelijk verbruik bij leverancier opvragen
- Laadpalen bij kantoor zit in totale elektraverbruik à inschatting maken op basis van daadwerkelijk verbruik hoeveel is geladen op kantoor
- Documenten 'tank-transacties' en op schijf

1.4 Beoordeling en verbetering dataverzameling

In de jaarlijkse energiebeoordeling van het CO₂-managementsysteem worden de volgende vragen meegenomen om de kwaliteit van de dataverzameling te verbeteren:

- Zijn er wijzigingen in het soort energieverbruik of de bronnen van CO₂-uitstoot?
- Zijn de organisatiegrenzen voor de CO₂-footprint nog correct?
- Zijn de juiste kwantificeringsmethoden (CO₂-Prestatieladder) toegepast?
- Kan de betrouwbaarheid van de dataverzameling nog verbeterd worden?

Wijzigingen worden doorgevoerd in de rapportage over de betreffende periode. Verbetermogelijkheden worden als actie opgenomen in het CO₂-actieplan.

1.5 Afwijkingen, correcties en corrigerende maatregelen

Indien een medewerker een afwijking vaststelt of wanneer een klacht met betrekking tot CO₂-uitstoot wordt gemeld dient de medewerker deze zo spoedig mogelijk te melden. Allereerst dient vastgesteld te worden welke impact de afwijking/klacht heeft en in welke mogelijke consequentie de afwijking heeft om deze vervolgens met de passende prioriteit te benadelen. De organisatie meet continu de geschiktheid, toereikendheid en doeltreffendheid van het kwaliteits-, milieu- en CO₂-managementsysteem om deze tijdig te kunnen verbeteren. De organisatie houdt hierbij, naast bovengenoemde voorbeelden ook rekening met de resultaten van analyse en evaluatie en de outputs uit voorgaande directiebeoordelingen om te bepalen of er behoeften of kansen zijn die in het kader van continue verbetering moeten worden opgepakt.

Registratie van de geconstateerde afwijking met de genomen maatregel dient geregistreerd te worden op het interne audit formulier.

1.6 Kwaliteitsmanagementplan 4.A.2

GHG Protocol Scope 3 Standard (App C)

1. Stel een emissie-inventaris kwaliteitspersoon/- team vast.

Team bestaat uit directie Via ven Dalen en extern adviseur.

2. Ontwikkel een datakwaliteitsmanagementplan.

Datakwaliteitsmanagementplan benoemd in hoofdstuk 1.2 en 1.3 van het energiemangement actieplan

3. Voer generieke data kwaliteitscontroles uit op basis van het datakwaliteit management plan.

Wordt jaarlijks gedaan door het opstellen van de energiebeoordeling

4. Voer specifieke datakwaliteitscontroles uit.

Wordt jaarlijks gedaan door het opstellen van energiebeoordeling en interne audit.

5. Review de emissie-inventaris en rapportage.

Review wordt halfjaarlijks middels voortgangsrapportage en jaarlijks middels directiebeoordeling gedaan.

6. Stel formele feedback processen vast om de data- verzameling, beheer en documentatie te verbeteren.

Totaal hoofdstuk 1 van dit energie managementactieplan.

7. Stel rapportage, documentatie en archiveringsprocedures vast.

Totaal hoofdstuk 1 van dit energie managementactieplan.

Stuurcyclus

Het CO₂-beleid kent cycli van een jaar, waarin de volgende zaken geïnventariseerd worden:

- Vaststellen en actueel bevinden van het beleid
- Uitvoering beleid en Energiemanagement actieplan
- Monitoring door interne audit, zelfevaluatie en onafhankelijke interne controle. Indirect door afspraken bevoegd gezag (doorvoeren Erkende maatregelen)
- Beoordeeld wordt of herberekening van emissies van voorgaande jaren vanwege verandering nodig is
- De voortgang van de CO₂-reductie en behalen van doelstellingen bepaald wordt

Vervolgens wordt beoordeeld of sturing op de doelstelling en maatregelen nodig is, in de vorm van het aanscherpen van de doelstelling wanneer deze (te) eenvoudig behaald wordt, of in de vorm van het nemen van extra maatregelen wanneer bepaalde maatregelen niet mogelijk bleken te zijn en de doelstelling niet gehaald dreigt te worden. Hierover wordt vervolgens intern en extern gecommuniceerd. Daarnaast wordt de nuttige toepassing van het sector- en keteninitiatief in de afgelopen periode geëvalueerd. Hieronder is een zogenoemde PDCA-cyclus weergegeven, waarin de verschillende fasen van het CO₂-reductiebeleid zijn weergegeven.

TVB Matrix

	Taak-verantwoordelijkheid-bevoegdheid	Frequentie	CO ₂ -functionaris	Webbeheerder	Externe adviseur	Directie/ bedrijfsleider
Inzicht						
Verzamelen gegevens emissie inventaris	t	halfjaarlijks	X			
Accorderen van emissie inventaris rapport	b	jaarlijks				X
Opstellen emissie inventaris rapport	t	jaarlijks	X		X	
Evaluatie op inzicht: energie-beoordeling	t+v	jaarlijks				X
Reductie						
Uitvoeren onderzoek naar energiereductie	t+v	halfjaarlijks	X		X	
Bepalen CO ₂ -reductiemaatregelen	t	halfjaarlijks	X			X
Bepalen CO ₂ -reductiedoelstellingen	t	jaarlijks	X			X
Accorderen van doelstellingen	b	jaarlijks				X
Realiseren CO ₂ -reductie doelstellingen	v	continu				X
Monitoring & evaluatie voortgang CO ₂ -reductie	t+v	halfjaarlijks	X			X
Communicatie						
Aanleveren informatie nieuwsberichten	t	halfjaarlijks	X			
Actualiseren website	t+b	halfjaarlijks	X	X		
Actualiseren pagina SKAO-website	t+b	jaarlijks	X			
Bijhouden interne communicatie	t+b	halfjaarlijks	X			
Goedkeuren van interne communicatie	b	halfjaarlijks				X
Goedkeuren van externe communicatie	b	halfjaarlijks				X
Participatie						
Inventarisatie mogelijk relevante initiatieven	t	halfjaarlijks	X		X	
Besluit deelname initiatieven	b	jaarlijks				X
Deelname aan sectorinitiatieven	v	continu				X
Overig						
Voldoen aan eisen CO ₂ -Prestatieladder	v	continu	X			
Uitvoeren Interne Audit CO ₂ -reductiesysteem	t	halfjaarlijks			X	
Rapporteren aan management	b	halfjaarlijks	X			
Besluitvorming over CO ₂ -reductiebeleid	v	halfjaarlijks				X

Bijlage A | Inventarisatie reductiemogelijkheden

Dit verslag is een opsomming van allerlei mogelijke CO₂-reductiemaatregelen, benoemd per emissiestroom. Dit document dient als inspiratie voor het bepalen van de reductiemaatregelen die zullen worden toegepast binnen de organisatie. Per maatregelen is een globale indicatie gegeven van het reductiepotentieel. Tevens is er op de website van de SKAO de maatregellijst ingevuld. Deze zal ook ter inspiratie gelden voor het nakomen van de reductiemaatregelen.

A.1 Reduceren brandstofverbruik

Het verminderen van brandstofverbruik kan op drie manieren: Het verminderen van het aantal te rijden kilometers of draaiuren, het efficiënter rijden waardoor minder brandstof verbruikt wordt en het gebruiken van een alternatief vervoersmiddel of toepassen van een alternatieve brandstof. Hieruit volgen een aantal mogelijk te nemen maatregelen.

A.1.1. Algemeen

- De grootste veroorzaker is brandstofverbruik door het eigen wagenpark. Daar de techniek binnen de branche zich verder toe zal spitsen op elektrisch (zero emission) rijden, zal de brandstofuitstoot sterk afnemen.

A.1.2. Efficiënter rijgedrag

- Cursus Het Nieuwe Rijden geven aan werknemers. Door instructies te geven over welke aspecten van het rijgedrag het brandstofverbruik van de auto beïnvloeden, leren bestuurders zuiniger te rijden. De verwachte CO₂-reductie op brandstofverbruik: initieel 1% tot 5%. Bij het juist toepassen van de cursus kan een besparing van 2% behaald worden.
- Bewustwording van bestuurders over hun rijgedrag vergroten door:
- In bijvoorbeeld de werkoverleggen regelmatig 'Het nieuwe Rijden' onder de aandacht te brengen;

A.1.3. Vermindering van het aantal reiskilometers

- Bij projecten verder van huis het personeel laten overnachten in hotels;
- Inschakelen van personeel dat dicht bij de projectlocatie woont;
- Werkmaterieel zoveel mogelijk op de projectlocaties laten staan;

A.1.4. Vergroening wagens en brandstoffen

- Aanschaffen van zuinige auto's (A- of B-label, hybride/elektrische auto). De verwachte CO₂-reductie op brandstofverbruik: een zuinige auto met A- of B-label verbruikt zo'n 3 % minder dan een gemiddelde auto in dezelfde klasse;
- Rijden/draaien op HVO-diesel (eventueel mix 20%);
- Start-stop systeem, eco-stand en/of motormanagementsysteem;
- Frequent onderhoud in combinatie met Het Nieuwe Rijden, zoals het controleren van de bandenspanning (*Banden op spanning houden scheelt al zo'n 1 % in brandstofverbruik!*);
- Banden: zuinig label (profiel, weerstand etc.);
- Banden: oppompen met stikstof of CO₂;
- Brandstof met optimale verbrandingswaarde aanschaffen (de verwachte CO₂-reductie is mogelijk enkele procenten);
- Aanschaffen van elektrische en/of hybride voertuigen;

A.2 Reduceren elektra- en gasverbruik

In de onderstaande alinea's wordt beschreven welke maatregelen er kunnen worden genomen om in kantoren, magazijnen en werkplaatsen de CO₂-uitstoot te verminderen.

A.2.1. Algemeen

- Het plaatsen van slimme tussenmeters waardoor gas- en elektraverbruik nauwkeuriger gemeten zou kunnen worden. Dit helpt om beter inzicht te krijgen in het energieverbruik en nauwkeuriger meetgegevens te verkrijgen waardoor onzekerheden in de emissie-inventaris kleiner worden. Verwachte reductie op het gas- en elektraverbruik: geen directe reductie door deze maatregel.

A.2.2. Reduceren gasverbruik

- Betere isolatie van de panden door toepassen van dakisolatie, muurisolatie, vloerisolatie, HR-glas, isolerende raamfolie of tochtwering in kozijnen of kiezen voor winterstanden in de overheaddeuren.
- Verwachte reductie op het gasverbruik: afhankelijk van hoeveel in het pand verbeterd kan worden, kan hierop gemiddeld zo'n 5% gereduceerd worden.
- Onnodig aan laten staan van ruimteverwarming buiten bedrijfsuren, voornamelijk bij bedrijfshallen. Toepassen van een tijdschakelaar. Eventueel temperatuur per ruimte inregelen met ruimtethermostaten.
- Aanbrengen van sneldeuren in magazijnen en bedrijfshallen om warmteverlies te voorkomen.
- Isolatie aanbrengen om leidingen en appendages om warmteverlies te voorkomen.
- Hoog Rendement ketels installeren. Of een zonneboiler of elektrische waterpomp.
- Verwachte reductie op gasverbruik: 5% ten opzichte van gewone Cv-ketel en bij een zonneboiler of elektrische pomp zelfs gemiddeld 50%
- Warmte-Koude-Opslag (WKO) met warmtepomp installeren.
- Verwachte reductie op gasverbruik: circa 40% ten opzichte van een Hr-ketel.
- Klimaatinstallatie opnieuw laten inregelen door een expert (waarbij rekening gehouden wordt met hoe kantoorpanden worden gebruikt, hoe facilitaire dienst en servicetechnicus werkt en hoe de individuele gebruiker met zijn werkplek omgaat);
- Verwachte reductie op gasverbruik: bespaart 10%.
- Warmte van bijvoorbeeld servers of compressoren gebruiken voor verwarming van ruimtes

A.2.3. Reduceren elektraverbruik

- Het inkopen van groene stroom met SMK-keurmerk voor alle panden of een gedeelte van de panden. In het geval een pand met meerdere gebruikers gedeeld wordt, kan overwogen worden om slechts een bepaald percentage aan groene stroom in te kopen of losse groencertificaten (Garanties van Oorsprong) te kopen;
 - o Verwachte reductie: volledige overstap op groene stroom realiseert een reductie van 100% op de CO₂-uitstoot door elektraverbruik;
- Plaatsen zonnepanelen;
 - o Verwachte reductie: 100%. De hoeveelheid panelen dekken het volledige eigen verbruik.
- Plaatsen van energiezuinige verlichting zoals Ledverlichting of energiezuiniger TI-verlichting. Er is ook Ledverlichting verkrijgbaar die past op TI-armatuur;
- Plaatsen van armatuur met reflectoren op montagebalk zodat licht naar de werkplek wordt weerkaatst.
 - o Verwachte reductie op elektraverbruik: afhankelijk van de huidige soort verlichting: 5-50%. (In een gemiddeld kantoor is verlichting 60% van totale elektraverbruik!);
- Plaatsen van bewegingssensoren in bijvoorbeeld ruimtes die minder vaak gebruikt worden zoals toilet, hal en opslagruimte;
 - o Verwachte reductie op elektraverbruik: zo'n 5%;
- Plaatsen van lichtsensoren voor daglichtafhankelijke lichtregeling;

NEN 50001	Documenten CO ₂ -reductiesysteem
§6.3	Emissie-inventaris
§6.3	Energiemanagement actieplan
§6.3	Energiemanagement actieplan
§6.3	Energiemanagement actieplan
§6.3	Energiemanagement actieplan, bijlage B 'Inventarisatie reductiemogelijkheden'
§A.6.3	Energiemanagement actieplan
§A.6.3	Energiemanagement actieplan
§6.2	Energiemanagement actieplan
§6.2	Energiemanagement actieplan
§6.6 en §9.1	Energiemanagement actieplan
§6.6 en §9.1	Energiemanagement actieplan
§6.6 en §9.1	Energiemanagement actieplan
§6.6 en §9.1	Interne audit en zelfevaluatie
§6.6 en §9.1	Energiemanagement actieplan, Directiebeoordeling CO ₂ -reductiesysteem en Interne audit & zelfevaluatie
§6.6 en §9.1	Directiebeoordeling CO ₂ -reductiesysteem
§6.6 en §9.1	Energiemanagement actieplan
§10.1	Interne audit en zelfevaluatie